

Dosarul nr. 3ra-1170/22
2-21089244-01-3ra-07112022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. O. Melniciuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mâra, Gr. Dașchevici, A. Bostan)

ÎNCHEIERE

11 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova”,

în cauza de contencios administrativ la acțiunea în contencios administrativ depusă de Asociația Obștească „Media Alternativă” și Mariana Rață împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, terț Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” privind anularea actului administrativ individual defavorabil și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

Reclamanții Asociația Obștească „Media Alternativă” și Mariana Rață s-au adresat în instanță cu cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, terț AO „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” privind anularea deciziei nr. 276/20 din 9 martie 2021, adoptată la plângerea depusă de AO „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au indicat că, la 11 decembrie 2020 Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” s-a adresat cu plângere Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, invocând precum că, în cadrul emisiunii Cutia Neagră Plus, difuzată de

postul de televiziune TV8 și moderată de jurnalista Mariana Rață la 29 noiembrie 2020, se conțin elemente discriminatorii cu referire la etnia evreiască.

Susține că, în conformitate cu art. 74 alin. 4 lit. a), art. 83 lit. c) Codul serviciilor media audiovizuale, Consiliul audiovizualului, la sesizarea nr. 01-20/146 din 8 decembrie 2020 a Asociației Obștești Comunitatea evreiască din Republica Moldova a efectuat monitorizarea postului de televiziune TV8 prin prisma faptelor invocate în sesizare, iar rezultatele monitorizării au constatat că, la 9 noiembrie 2020, postul de televiziune TV8, în cadrul emisiunii Cutia Neagră Plus, a abordat rezultatele investigației pe marginea acestui caz. În cadrul emisiunii se fac referințe la compania Epamedia SRL, care, în 2007, a încheiat un parteneriat cu Primăria mun. Chișinău, angajându-se să repare toate stațiile de așteptare a transportului public. În acest sens se menționează că, odată cu modificarea proprietarului companiei, aceasta a ajuns în posesia Moldpresa Grup, fondatorii căreia dețin proprietatea Epamedia SRL, fiind 3 oameni de afaceri care fac parte din Comunitatea evreiască din Republica Moldova. De asemenea, președintele Igor Dodon i-a decorat pe 5 membri ai acestei comunități cu distincții de stat. Ordinul Republicii l-a primit și Alexander Bilinkis, coproprietar Moldpresa Grup, care este și președintele Comunității evreiești din Republica Moldova.

Afirmă că, în rezultat, la 12 ianuarie 2021, prin decizia Consiliului Audiovizualului nr. 1/1 a fost respinsă sesizarea nr. 01/20/146 din 8 decembrie 2020 a Asociației Obștești „Comunitatea evreiască din Republica Moldova”.

Indică că, prin scrisoarea nr. 03/174 din 25 ianuarie 2021, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a solicitat Asociației Obștească „Media Alternativă” să-și expună opinia și argumentele care ar demonstra că aspectele invocate în plângere nu constituie instigare la discriminare pe criteriu de etnie. Iar la 16 februarie 2021, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus referință în acest sens.

Reține că, la 9 martie 2021, pe marginea plângerii înaintate de Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova”, în lipsa părților, a fost pronunțată decizia nr. 276/20.

Consideră că decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 276/20 din 9 martie 2021 este ilegală, părtinitoare și emisă cu încălcarea drepturilor Asociației Obștească „Media Alternativă”, atenționând asupra prevederilor art. 16 Cod civil. Actul administrativ contestat impune anumite obligații, sarcini care afectează drepturile/interesele legitime personale ale reclamantei Mariana Rață.

Totodată faptele care au stat la baza adoptării actului administrativ, și anume instigarea la discriminare și evidențierea intenționată a apartenenței etnice a protagoniștilor emisiunii Cutia Neagră Plus, sunt lipsite de substrat factologic și contravin realității obiective.

Menționează că, în cadrul investigației realizate în emisiunea Cutia Neagră Plus, difuzată de postul de televiziune TV8 pe 29 noiembrie 2020, a fost vizată activitatea unor companii private, datele din Registru fiind publice, ale căror acționari fac parte din Comunitatea evreiască din Republica Moldova. Acest detaliu a fost menționat în investigație, în condițiile în care Alexander Bilinkis și

alți membri ai comunității au fost decorați cu înalte distincții de stat de către președintele Republicii Moldova Igor Dodon. Începând cu minutul 26:40, prezentatoarea emisiunii s-a expus în următoarea formulă: fondatori ai Moldpresa, care dețin în proprietate Epamedia SRL, sunt trei oameni de afaceri care fac parte din Comunitatea evreiască din Republica Moldova. Reprezentanții guvernării participă la mai toate evenimentele acestei comunități, iar anul trecut Igor Dodon i-a decorat pe cinci membri ai acestei comunități cu distincții de stat. Ordinul Republicii a primit și Alexander Bilinkis, co-proprietarul Moldpresa Grup, care este și președintele Comunității evreiești din Moldova. Acesta spune că distincțiile au fost acordate pentru merite și nicidecum din alte motive, iar afacerile lor sunt dezvoltate de mai mulți ani, sunt puternice și nu au nevoie de protecția nimănui.

Remarcă că aceste precizări nu au fost expuse cu scopul și nu aveau intenția să instige la ură interetnică, ori cu scopul de a influența populația să recurgă la acțiuni de stigmatizare a unui grup etnic specific, în speță Comunitatea evreiască.

Reiterează că investigația jurnalistică prezentată de către jurnalista Mariana Rață în cadrul emisiunii Cutia Neagră Plus, ediția din 29 noiembrie 2020, are un caracter critic cu privire la mediul de afaceri, și anume riscul falimentului companiilor de publicitate din mun. Chișinău și Regulamentul privind plasarea de publicitate.

Evidențiază faptul că jurnalismul de investigație presupune abordarea, înțelegerea în profunzime și devoalarea unor chestiuni sistemice complexe în funcționarea societății. La baza jurnalismului de investigație se atestă documentarea și verificarea informațiilor. Aceste 2 seturi fundamentale de acțiuni întreprinse în cursul unei investigații jurnalistice servesc unui scop unic: de a căuta și spune adevărul care privește interesul public. Jurnaliștii nu sunt proprietarii informațiilor pe care le documentează, ei fac acest lucru în slujba interesului public. De altfel, nu ar fi posibil de construit și consolidat un regim democratic în absența jurnalismului de investigație.

Reține că o investigație de presă nu este o simplă înlănțuire de fapte, ci o corelare între diferite interese (individuale, colective, sistemice, economice, politice) care au determinat producerea respectivelor fapte, iar abordarea extinsă a subiectului investigat se află în legătură reciprocă cu aceste configurații.

Relevă că libertatea de informare cuprinde libertatea de a difuza informații (de a comunica informații) și libertatea de a recepționa informații (de a primi informații), cele două libertăți fiind complementare. Libertatea de a recepționa informații este garantată, fie că se realizează prin intermediul presei (Lingens c. Austriei), fie prin intermediul mijloacelor audio-vizuale. Publicul are dreptul să fie corect informat mai ales în aspecte de interes public.

Afirmă că dezvoltarea democratică a unei societăți presupune și pluralismul ideilor și concepțiilor despre organizarea socială, raporturile dintre membrii societății. Libertatea de exprimare nu poate fi concepută fără libertatea de opinie.

A comunica idei și opinii presupune să poți să elaborezi în toate domeniile o gândire personală, o opinie liber aleasă. În acest sens, libertatea de exprimare este condiția sine qua non a unei veritabile democrații pluraliste. Libertatea de informare sau libertatea de comunicare nu presupune numai libertatea de a difuza informații, ci luarea în considerare a libertății publicului de a primi informații în

mod liber și din diverse surse. O societate democratică nu poate exista decât în măsura în care se bazează pe pluralism și pe o diversitate de idei.

Solicită reclamanții anularea deciziei nr. 276/20 din 9 martie 2021 a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, adoptată la plângerea depusă de Asociația Obștească Comunitatea evreiască din Republica Moldova, ca ilegală și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 4 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ depusă Asociația Obștească „Media Alternativă” și Mariana Rață împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, terț Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” privind anularea actului administrativ individual defavorabil și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a anulat decizia nr. 276/20 din 9 martie 2021 a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, ca neîntemeiată.

S-a respins cerința din acțiunea depusă de Asociația Obștească „Media Alternativă” și Mariana Rață împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, terț AO „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” privind compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiată.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 1 noiembrie 2021, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, cu respectarea prevederilor art. 232 Cod administrativ, a depus apel motivat împotriva hotărârii din 4 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani.

La 3 noiembrie 2021, cu respectarea prevederilor art. 232 Cod administrativ, AO „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” a depus apel motivat împotriva hotărârii din 4 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani.

Prin decizia din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile declarate de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și de AO „Comunitatea evreiască din Republica Moldova”, fiind menținută hotărârea din 4 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel, prin prisma normelor de drept material ce reglementează raportul juridic litigios, în raport cu circumstanțele cauzei, a reținut ca fiind întemeiată și legală soluția primei instanțe referitoare la temeinicia acțiunii, având în vedere încălcările de procedură admise la adoptarea deciziei nr. 276/20 din 9 martie 2021, la adoptarea căreia au participat doi membri ai Consiliului care nu au participat în ședința de audieri din 1 martie 2021.

Raportând normele citate la circumstanțele cauzei, instanța de control judiciar a conchis că argumentele expuse de către Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și de către Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” în cererile de apel sunt lipsite de substanță obiectivă, iar instanța de fond - reieșind din cumulul probelor administrate, a soluționat cauza sub toate aspectele de fapt și de drept, în

consecință hotărârea emisă fiind legală și întemeiată, în corespundere cu art. 130 Cod procedură civilă.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 13 iulie 2022, Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” a declarat recurs împotriva deciziei din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la 24 octombrie 2022, a prezentat motivarea recursului.

Recurenta a solicitat casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii privind declararea inadmisibilității acțiunii. Subsidiar, a cerut recurenta casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii privind respingerea integrală a acțiunii depuse de Asociația Obștească “Media Alternativa” și Mariana Rață.

În susținerea recursului, recurenta a invocat nerespectarea termenului de înaintare a acțiunii, netemeinicia respingerii recursului împotriva încheierii din 24 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, netemeinicia deciziei contestate și încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Pe 20 iulie 2022, Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a contestat cu recurs decizia din 21 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, iar la 25 octombrie 2022 a prezentat motivarea recursului. Recurentul a solicitat casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii privind respingerea integrală a acțiunii depuse de Asociația Obștească “Media Alternativa” și Mariana Rață.

Învederează dezacordul său cu soluția instanței de apel privind recursul declarat împotriva încheierii din 24 septembrie 2021, prin care a fost declarată admisibilă acțiunea depusă de Asociația Obștească Media Alternativă și Mariana Rață împotriva Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, fiind respinsă excepția de tardivitate.

Consideră că, în situația în care legalitatea actului administrativ contestat a fost verificată suplimentar de către autoritatea emitentă, fiind emis răspunsul nr. 03/936 din 4 mai 2021 de respingere a cererii prealabile, comunicat prin intermediul corespondenței electronice reprezentanților părților, avocatului Vitalie Enachi la adresa electronică și avocatului stagiar Mariana Florea, care nemijlocit au contrasemnat cererea prealabilă din 21 aprilie 2021, ale căror mandate datate cu 21 aprilie 2021 se conțin în dosarul administrativ f.d. 146-147, fiind confirmată recepționarea la data de 7 mai 2021, au fost grav încălcate prevederile art. 209 alin. 1, lit. (a) din Codul Administrativ: “Acțiunea în contestare se înaintează în decurs de 30 de zile de la data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă”. Astfel, acțiunea a fost depusă tocmai la data de 14 iunie 2021, fapt ignorat totalmente de către instanțele ierarhic inferioare.

Corespunzător, consideră vădit nefondate concluziile primei instanțe din conținutul încheierii contestate precum că: “Consiliul nu a prezentat dovada certă privind data notificării Asociației Obștești “Media Alternativa” și a Mariane Rață privind soluția adoptată asupra cererii prealabile depuse împotriva deciziei nr. 276/20 din 9 martie 2021”, or în conținutul dosarului administrativ f.d. 180 și f.d. 182, se conține răspunsul “recepționat” la emailul Consiliului din 5 mai 2021 al

avocatului Vitalie Enachi și, respectiv avizul de recepție datat cu 7 mai 2021, contrasemnat de către dna Rață Mariana. Avocatul Vitalie Enachi este reprezentantul Asociației Obștești “Media Alternativa” și al dnei Mariana Rață, mandatul său fiind anexat și la materialele prezentului dosar.

Pe fond, invocă faptul că argumentele și probele prezentate de către ambele părți întru susținerea pozițiilor lor au fost ignorate totalmente de către instanțele inferioare, nefiind făcută referire la acestea nici în conținutul hotărârii contestate, nici al hotărârii primei instanțe. Nu a fost argumentată în niciun fel admiterea sau respingerea acestora conform prevederilor legislației procesuale.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel, pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 21 iunie 2022, fiind notificată recurenților pe data de 5 iulie 2022 (dispozitivul), fapt ce se confirmă prin extrasul electronic anexat la dosar (f. d. 216).

Decizia motivată a instanței de apel a fost notificată recurenteii Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” la 27 septembrie 2022, fapt ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la dosar (f. d. 218), iar recurentului Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, fapt ce se confirmă de asemenea prin avizul de recepție anexat la dosar (f. d. 219).

Astfel, cererile de recurs depuse la 13 iulie 2022 și 20 iulie 2022, precum și motivarea acestora din 24 octombrie 2022 și 25 octombrie 2022 sunt în termen.

La 9 noiembrie 2022, în adresa intimațiilor și a recurenților a fost expediată copia recursurilor, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința din 10 ianuarie 2023, depusă de intimații Asociația Obștească „Media Alternativă” și Mariana Rață, prin intermediul avocatei Augustina Prisăcari, ultimii au solicitat declararea inadmisibilității cererilor de recurs, indicând asupra legalității deciziei instanței de apel și asupra respectării normelor materiale și de procedură la emiterea acesteia.

Examinând temeiurile invocate de recurenți, în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție le consideră inadmisibile, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar, în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la

temeiurile menționate, ci urmează să însușească, în condițiile Codului administrativ, exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și, în același timp, oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ, și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont, pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO, în jurisprudența sa constantă, statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19

februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmerts c. Suediei* 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibile recursurile depuse de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova”.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile depuse de Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și Asociația Obștească „Comunitatea evreiască din Republica Moldova” se declară inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu